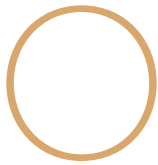

Een megalomaan herstelfonds gaat Europa juist tegenwerken

Arnoud Boot is Raadslid van de WRR en hoogleraar corporate finance & financiële markten aan de UvA. Sweder van Wijnbergen is hoogleraar economie aan de UvA.

ok Nederland heeft de stap naar een Europese aanpak gezet, en terecht. Elk land heeft er belang bij dat de problemen in andere landen beheers-

baar blijven. Als we zelfs bij zo'n mondiale crisis niet Europees kunnen optreden, waar hebben we de EU dan voor?

En Europa heeft geacteerd. Bij alle discussie nu over een Herstelfonds, zouden we bijna uit het oog verliezen dat de regeringsleiders hebben ingestemd met een Europees noodpakket van €540 mrd. Dit is op hoofdlijnen een solidair pakket, gericht op de urgente problemen die de coronacrisis veroorzaakt. Dus hulde.

Maar is het door de Franse minister van economie, financiën en handel Bruno Le Maire gepushte Europees Herstelfonds van €2.000 mrd ook een goed idee? Wij vinden van niet. Dit plan helpt niet waar herstel nodig is en leidt tot verspilling waar geld juist doelmatig besteed moet worden. De Europese solidariteit kan effectiever worden vormgegeven.

Le Maire probeert zijn plan politiek correct te maken door te stellen dat er 'natuurlijk' geïnvesteerd moet worden in 5G, kunstmatige intelligentie en vergroening, kortom, alle goede dingen der aarde. Maar nieuwe investeringen vereisen grondige voorbereiding, prioriteitenstelling en competitieve aanbestedingen. Ben je benieuwd wat er gebeurt als je dit soort stappen overslaat, kijk dan naar de charade rond de wonderapp van minister Hugo de Jonge. Elke majeure investering vereist regie en zorgvuldigheid. Dat kost dus tijd die een politiek Herstelfonds niet heeft. Noem ons zwartkijkers, maar we kennen geen voorbeeld waarbij dit goed ging, laat staan op Europees niveau.

Wij zijn voorstander van een innovatief, ondernemend en vooral ook sociaal Europa. Maar het draagvlak voor de EU raakt onherstelbaar beschadigd als het Herstelfonds van Le Maire leidt tot de zoveelste verspilling van collectieve middelen. Met een politiek Herstelfonds dat dermate breed en open-ended is, zal het geld niet terecht komen waar het nodig is.

Geen grootschalige projecten dus. In het reeds geaccepteerde noodpakket is het Europese Stabiliteits Mechanisme (ESM) geactiveerd voor de gezondheidszorg en gerelateerde economische schade. Italië kan bijvoorbeeld voor ongeveer €38 mrd steun uit dit fonds krijgen tegen lage rente. Het 2% maximum van het bruto nationaal product van een lidstaat

De Franse minister van economie, financiën en handel Bruno Le Maire FOTO: ANP

op ESM-leningen zou verruimd kunnen worden, waarbij alleen voorwaarden worden gesteld aan de effectiviteit van bestedingen. Ook het nieuwe SURE-programma, met gerichte interventies tegen exploderende werkloosheid, is een waardevol instrument. Daarnaast, als derde poot van het noodpakket, kan de Europese Investeringsbank bedrijven steunen met leningen en garanties.

DYNAMIEK

Wat kan een Herstelfonds hieraan toevoegen? Herstel vergt groeipotentieel en dynamiek in het Europese bedrijfsleven. Dit vraagt om bottom-up-instrumenten. Zorg daarom voor balansherstel voor bedrijven, dus voor eigen vermogen, beloon hen voor innovatie, enzovoorts. Ondernemingsklimaat is waar het om gaat. Zonder dynamiek blijft herstel uit, en zal de divergentie blijven tussen het meer dynamische noorden en het in bureaucratie gevangen zuiden.

Hier speelt de wezenlijke tegenstelling in Europa. Het Herstelfonds komt uit de koker van een land dat de economie presidentieel en top-down wil aansturen. Dit is altijd de insteek geweest van Frankrijk; de coronacrisis biedt een opening om eigen voorkeuren via een megalomaan herstelfonds door te drukken.

Ook Eurobonds als centraal financieringsinstrument komen uit diezelfde dirigistische koker. Nederland moet inzetten op het tegengaan van deze dirigistische top-downneiging op de inrichting van de economie. Europa heeft een innovatieve, ondernemende spirit nodig, en die is juist bottom-up.

Dit is het moment om het jaarlijkse budget van de EU te richten op de toekomst. Maak daarom reserveringen uit het EU budget van de komende jaren voor het mkb (het hart van de Europese economie), en voor de financiering van bottom-up-initiatieven die innovatie stimuleren en de verduurzamingsagenda vooruithelpen. Dat helpt het herstel in Europa.

En ja, dit is echt het moment om de een derde budgetallocatie aan landbouw en eenzelfde allocatie voor 'probleemregio's' aan te pakken. Beide zijn gedreven door lobby's en eigenbelang van sommige lidstaten en erfenissen uit het verleden. Het belang van Europa moet vooropstaan.

Zo wordt een Herstelfonds dat staat voor ineffectief beleid en massale geldverspilling omgezet in een budget gericht op innovatie en dynamiek, en dus de toekomst van Europa.

Europa heeft een innovatieve en ondernemende spirit nodig en die is juist bottom-up